

Di Kurdolojiyê de keşfêke nû:

Xewsi û Dîwana wî

-Sedsala XVIII-

SEDAT ULUGANA

Foto: Veysel Aydeniz

1. Rewşa Kurdistanê ya sosyal û siyasî û Mîrektiya Bazîde di sedsalên XVII. û XVIII. de

Sedsala 16. hem ji aliyê edebî û hem jî ji aliyê siyasî ve sedsala dîroka Kurd a zêrîn e. Ji bîstan zêdetir mîrektiyên Kurd, di erdnigariya Kurdistanê ya çiyayî de xwedî hukûmet û jiyaneke azad bûn.¹ Piştî şerê Çildêranê (1514), bi dehan mîrektiyên Kurdan yê ku ew ji holê rakirina dewleta Mervaniyan mêj ve li her deverê Kurdistanê belav bûbûn, bi Osmanîyan re dikevin têkiliyên politik û sosyal. Ev têkilî li hemberî dewleta Şîa (Safewî) ya ku tu şeklî desthilatdariya Kurdan a Kurdistanê nedipejirand, hevpeymaneke qewî ava dike. Helbet cihgirtina heman mezhebî ya Kurdan û Osmanîyan bêhtir ev lihev kirina di navbera wan de hêsan kiribû. Mîrektiyên Kurdistanê, yekem car bi Qanûna Yawûz Selîm û duyemîn car jî teqez bi qanûna Qanûnî Sultan Silêman statûya wan hatibû diyar kirin.² Mîrektiya Bazîde jî di sala 1578an de ji aliyê Şahsîwar begê Eşîra Zîlan ve hatiye damezirandin. Bi eslê xwe ji herêma Sîlwan (Farqîn) nin ku ji wan re "Begên Silîvî" hatiye gotin. Elejgir, Gîhadîn, Eledax tev di nav sînorên mîrektiya Bazîde de bûne.³ Wek hemû mîrektiyên Kurdan ên din mîrektiya Bazîde jî li ser lihev kirina di navbera mîrên Kurd û sultanê Osmanî Yawûz Selîm hatibû damezirandin, lê statûya mîrektiyê ne "hukûmet" bû, "yurtluk-ocaklik" bû. Yurtluk-Ocaklik, wek hukûmetan serbixwe nebûn. Tê de hukmê Osmanîyan pirtir derbas dibû,⁴ mîrên vê mîrektiyê wek hukûmetan (Mînak: Bitlîs, Mehmûdî, Hekarî, Palû, Amediye û Cizîr hukûmet bûn) nikaribûn teqez li hemberî emrê walî û paşayên Osmanîyan serî bilind bikirana. Her wisa di sala 1655an de dema Melek Ehmed Paşa erîşî Bitlîsê kir, mîrê Bazîde jî di nav refên Osmanîyan de bû.⁵ Di navbera salên 1600-1700an de mîrên herêma Bazîde di bin emrê waliyên Eyaleta Erzurumê de bûn, wek fermî Bazîde jî herêmeke îdarî ya girêdayê heman eyaletê bû û ji erdnigariya mîrektiyê nû ve

Li gor tespîten Ezîz Efendî, sedema têkçûyinên artêşên Osmanîyan ên li hemberî Sefewîyan, xerabbûyina rewşên mîrên Kurd in. Li gor Ezîz Efendî kirinên rêvebirên Osmanî, aborî û rêvebiriya mîrektiyên xistine rewşeke xetere. Ji ber vê yekê jî bêhêzbûna mîrên Kurd, qedera şerên di navbera Osmanî û Sefewîyan de diqewimîn kifş dike.

3 "ocaklik" peyda bûbûn: "Kela Bayezîde," "Eleşkirt" û "Diyadîn"⁶ Di van salan de wek hemû mîrektiyên Kurdan, mîrektiya Bazîde jî dikeve nav rewşeke xetere. Şerên Sefewî û Osmanîyan, erdnigariya Kurdistanê wêran kiribûn. Mîrektiyên Kurdan di bin deynan de bûn û keleyên Kurdistanê xirabe bûn. Di vê pêvajoyê de bajarê Bexdayê jî destê Osmanîyan derketibû û ketibû destê Sefewîyan (1623). Sefewîyan, piştî destxistina Bexdayê vê carê çev berdabûn Wanê.⁷ Artêşa Osmanî çendî caran Bexda dorpêç kiribû, lê ser neketibû û heya têkçûyinên Bexdayê jî mîrên Kurdan hildidan. Wezîrê Osmanîyan yê bi navê Husrev Paşa, serê bi dehan mîrên Kurdan jê kiribû. Padîşahê Osmanî yê vê êwrê Sultan Murad (IV.) bû.

Rêveberê Osmanî yê bi navê Ezîz Efendî di vê êwrê de "Islahatname"yekê amade dike û pêşkêşî Sultan Murad dike (1632-1633). Ev islahatnameya ku navê wê "Kanun-name-i Sultani Lil Aziz Efendi" ye, di beşa xwe ya sêyemîn de tespîten rewşa mîrên Kurdan dihewîne û ji bo heman rewşan çareseriyên pêşniyaz dike.⁸ Li gor tespîten Ezîz Efendî, sedema têkçûyinên artêşên Osmanîyan ên li hemberî Sefewîyan, xerabbûyina rewşên mîrên Kurd in.⁹ Li gor Ezîz Efendî kirinên rêvebirên Osmanî, aborî û rêvebiriya mîrektiyên xistine rewşeke xetere. Ji ber vê yekê jî bêhêzbûna mîrên Kurd, qedera şerên di navbera Osmanî û Sefewîyan de diqewimîn kifş dike. Çawa ku me di perên jor de jî behsê kiribû, Sultan Suleyman di navbera xwe û mîrên Kurd de ahîdnameyek amade kiribû û bi zelalî statûya mîrên Kurd eşkere kiribû, lê tu carî ev ahîdname bi temamî ji aliyê Osmanîyan ve nehatibû cih. Ji ber van çewtîyan pîrsgirêkên di navbera mîrên Kurd û rêvebirên Osmanî bêtir kûr bûbûn. Armanca Islahatnameya Aziz Efendî jî ew bû ku van pîrsgirêkan ji holê rake. Ji ber ku Kurdistan "di sînorê Eceman de bendeke bêhempa" bû. Di van salan de têkçûyina Evdal Xan a li hemberî Osmanîyan, li ser rew-

Ji Dîwana Xewsi rûpelek.

şa hemû mîrektiyên Kurdan bandor kiribû. Di van salan de em dibînin êdî navê hakimên Bazîdê wek “Paşa” derbas dibe, yanî Osmaniyan bêhtir dest dirêjî xweseriya wan kiriye, lê dîsa jî di van salan de di erdnigariya Kurdistanê de jiyana rojane di warê edebî û çandî de baş dimeşiya. Di bin siya mîrên van mîrektiyan de bi dehan medreseyên binavûdeng hatibûn damezirandin û bi sedan şair, edîb, zana li dora wan civiyabûn.

Li Bitlisê medreseya Îxlasiye, Şerefiye, Yûsufiye, Nûhiye, Hecî Beg, Îdrîsiye; li Cizîrê Medreseya Sor, Mîr Ebdal, Suleymaniye, Mecîdiye, Şazeh; li Hîzanê medreseya Mîr Dawud; li Muksê medresaya Mîr Hesên; li Colemêrgê medreseya Zeynel Beg, Meydan; li Xoşabê medreseya Etaxiye; li Derzînê medreseya Şaqûlî Beg; li Girdikan medreseya Nasir Beg; li Heskêfê medreseya Sultan Adil; li Amediyeyê medreseya Amediyê, Qubexaneyê; li Dihê medre-

seya Tenzê û li Bazîdê jî medreseya Sînaniyeyê û ya Mûrادیyê medreseyên herî bi nav û deng bûn.¹⁰

Ehmedê Xanî yê ku di sala 1650-1651an de hatibû dinê, béguman di van medreseyên Bazîdê de dest bi xwendinê kiribû. Di van salên xetere de ew hê zarok bû. Piştî çend salan diçe Bitlisê û li wir perwerdeya xwe ya medreseyê berdewam bike.¹¹ Li Bitlisê rewşa siyasî ya ku mîrektiyên Kurd tê de nin hîn baştir dihat xuyan, lewra Evdal Xanê mîrê Bitlisê têk çûbû û jî Bitlisê têkiliya wî hatibû qutkirin, mîrên ku dewsa wî digirtin (Mîr Bedredîn, mîr Şerefedîn), di destê waliyê Wanê de bûbûn leyîstok. Mîrên mîrektiyên wek Hîzan, Şîrwan, Zirkî û Hezo yên ku di bin bandora mîrektiya Bitlisê de bûn jî di heman rewşê de bûn. Êdî di nameyên ji aliyê paytextê ve (Stenbol) ku ji wan re dihatin şandin de bi awayekî eşkere dihatin tehdîtkirin. Îhtimalek mezin di van salan de di derdorên akademîk û rewşenbîrî de ev rewşa ku mîrên Kurdan tê de bû dihat nîqaşkirin, yanî bêhtir êdî rexneya siyasî dihat kirin. Ev e Ehmedê Xanî di atmosfereke bi vî rengî de, di medreseyên ku tê de mîrên Kurd dihatin rexnekirin de perwerde dibû. Piştî perwerdehiya sereke ew riya Mîsrê digire û heya wir diçe û di ilmê de bêhtir kûr dibe, dema vedigere Kurdistanê, dibîne ku rewşa mîrektiyan hîn xerabtir bûye û êdî tenê çavdêriya sînorê Eceman dikin ji bo Osmaniyan (Rom). Îhtimalek mezin li Mîsrê zengînbûna medrese û berhemên klasîk ferq dîke da ku çawa biyanî biha didin edîban, xebatên edebî ku ev yek li Kurdistanê pir qels e. Dema Xanî vedigere Kurdistanê, li Bazîdê di bin siya mîrektiya Bazîdê (avakirina Qesra Îshaq Paşa dest pê kiribû, Xanî jî li ser temelê qesrê dua kiriye) de dest bi xebatên xwe dîke û xwendevanan dide xwendin.

Xanî di van salan de dibîne ku qet tu tişt li vî deverê neguheriyaye, rewş jî berê xerabtir bûye. Lewra şerên Osmanî û Eceman dîsa dest pê kiribûn (1630-1690), di navenda sadsala 17an de Kurdistan bûbû qada van şeran, mîrên Kurd jî aliyê her du împaratoriyan ve dihatin bikaranîn û bi destê wan bajar û gundên Kurdan dihatin talankirin.¹² Ehmedê Xanî di Edebiyata Kurdî de yekem car di berhema xwe ya meşhûr di Mem û Zînê de rexneyên siyasî aniyê ziman. Lewra “Kurmanç” bûbûn birc ji dagirkeran re. Wî Kurd gelemperî rexne dîkirin. Rexneya wî tenê ne li hemberî rêvebiran bû, li hemberî gel

bû jî, ji ber ku nedixwendin, nedielimîn, biha nedidan van karan û nedibûn yek. Bêguman ev rexneyên politîk bûn û fikr û ramanên edîb û rewşenbîrên Kurdan ên heman demê bûn ku me ji devê Xanî dibihîst. Wî ji başûr (sînorê Kurdistanê kêleka Ereban), heya bakûr (Sînorê Kurdistanê li Serhedê kêleka Gurciyan) di erdnigariya Kurdistanê de hemû mîrekiyên Kurdan li ber çavên xwe dîtîbû û rewşa gişkan hindik zêde dişibiyên hevdu.

Lewra ne li başûr Ereba serdest bûn, ne jî li bakûr Gurcî... Ev her du gel jî wek Kurdan bindestiyên Ecem û Osmanîyan bûn, Kurd li van tixûban bi wan re ne di şer de bûn, ji bo dagirkerên xwe şer dikirin:

(...)

Bi'fikir ji Ereba heta ve Gurcan
Kurmanciye bûye şibê bircan
Ev Rûm û Ecem bi wan hesar in
Kurmanc-i hemî li çar kenar in
Herdu terefan qebîlê Kurmanc
Bo tîrê qeza kirîne armanc
Goya ku li serhedan kilîdin
Her taîfe seddekin sedîdin¹³

Ehmedê Xanî bi fikr û ramanên xwe, di edebiyata Kurdî de ekolekê ava dike. Ev e duajoyekî vê ekolê jî, şair û edîbê ku me nû keşf kiriye Xewsi ye. Ji rexneyên siyasî ên Xewsi em fehm dikin ku ew di bin bandora Xanî de pir maye.

2. Xewsi

2.1 Jiyana wî

Şairekî bi navê "Xewsi" heya niha di nav edebiyata Kurdî de qet derbas nebûye, yekem car di vê gotarê de derbas dibe. "Xews" di tesewîfê de rutbeya herî payebilind e ku her weha xewse herî payebilind jî di îtiqada Îslamê de Hezretî Ebdulqadirê Geylanî ye ku her weha jê re gotine "Xewse Ezam". Çawa

Ehmedê Xanî di van medreseyan Bazîde de dest bi xwendinê kiribû. Di van salên xetere de ew hê zarok bû. Piştî çend salan diçe Bitlisê û li wir perwerdeya xwe ya medreseya berdewam bike. Li Bitlisê rewşa siyasî a ku mîrekiyên Kurd tê de nin hîn baştir dihat xuyan, lewra Ewdal Xanê mirê Bitlisê tîk çûbû û ji Bitlisê tîkiliya wî hatibû qutkirin, mirên ku dewsa wî digirtin (mîr Bedredîn, mîr Şerefedîn), di destê waliyê Wanê de bûbûn leyîstok.

em dizanin ku peyva "xews" di sedsala XIX. de ji bo silsileya şêxên Hîzanê hatiye bikaranîn ku di roja me de jî binemala vê silsileya olî li vê herêmê û hin cihên din sakin in.

Navê Xewsi yê rastîn Ebûbekir e û ew Kurdekî Serhedê bûye. Yekem car di saya vê gotarê de haya me dê bi şairekî bi mexlesa "Xewsi" yê Kurd ê dema klasîk çêbibe. Di dîwana Xewsi¹⁴ de helbestên wî yên Kurdî, Tirkî, Farisî û Erebi cih girtine. Ev yek dide nîşan ku ew şairekî pîrziyman e. Xezel û tehmîsên wî pir serkeftî ne û diyar e ku ew di serdema xwe de di edebiyata klasîk de şairekî hosta bûye. Ji dîwana Xewsi em fehm dikin ku wî helbestên xwe

yên ku di dîwana xwe de tomar kirine, di navbera salên 1740-1775an de nivîsiye. Em vê yekê jî helbesta wî ya ku li ser mirina Ebdulfetah Paşa¹⁵ fêr dibin:

Abdulfetah Paşa etdi rihlet-i dînya-yî dîn¹⁶
Îns-i cin matem dutup 'alemde oldu gam-ı hüzûn

Ğaybden ervahine tarih kıldı bu kelim
Cennet-i azîme varup 'İnna ileyhi raci'ûn'
fî sene: 1189

Sala 1189 bi teqwîma hicrî hatiye nivîsîn, dema em vê teqwîme vedigerînin teqwîma mîladê, ew dike 1775-1776. Her weha wî li ser mirina Çetecî Ebdulah Paşa¹⁷ dîsa helbestek nivîsiye. Çetecî Ebdulah paşa di salên 1740î de tevî mirên Kurd li Serhedê li hemberî Nadir Şah, tixûb û sînorê împaratoriya Osmanî parastîye. Îhtimalek mezin di vê herêmê de Xewsi ew di van salan de nas kiriye.

Jiyana Xewsi di erdnigariya Mîrekiya Bazîde de derbas bûye. Her weha di dawiya dîwana xwe de pesnê Îshaq Paşa dide, tî zanîn ku ew qesra meşhûr a Bazîde li ser navê wî di sala 1784an de ava bûbû:

Veziir-i âsaf-i devran kim Îshaq Paşa'dur¹⁸
Dilâ, ya'nî kim bir âlî-cenâb-ı ma'delet-pîşe
(...)

Zeban-1 kem-suhan vafında kâsır gören âsafdur¹⁹
Eya Xewsî adîmu'l-misil olan Îshaq Paşadur

Li gor texmîna min beytên di kitêbeya Qesra Îshaq Paşa jî ji aliyê Xewsî ve hatiye nivîsîn. Yanî qesra ku Ehmedê Xanî li ser temelê wê dua xwendibû, kitebeya xwe jî ji destê Xewsî bû. Lewra uslûb heman uslûb e:

Bin yüz ile doksan dokuz oldu buna tarih²⁰
Îshak'a meram üzre kerem kıldı cîhanû

Xuya ye ew ji derdora qesrê bûye, şairekî di bin siya Ebdulfetah Paşa û birayê wî Îshaq Paşa de bûye. Ji aliyê wan ve hatiye parastin û debarkirin. Xewsî di dîwana xwe de tenê pesnên paşayên Kurd daye (Ebdulfetah Paşa, Çetecî Ebdulah Paşa û Îshaq Paşa), di dîwana wî de pesnê tu paşa û Padîşahên Osmanî tune. Ev yek baş dide nîşan ku ew xwedî raman û helwesteke “binecihî” bû.

Di derbarê jidayikbûna Xewsî de, dîwana wî fikrekê nade me. Tenê çawa di helbestên wî de derbas dibe, emrê wî di navbera ciwantî û kaltiyê de ne. Ango em dikarin bibêjin ew teqrîben 40-50 salî bûye. Her weha vê gavê haya me bi dîroka mirina wî jî nîne. Di mecmûayên helbestan ên Tirkî de jî em rastî agahiyeke di derbarê Xewsî de nehatin.

2.2. Helbestên Wî yên Kurdî û Helwesta Wî ya Siyasî

Me çawa li jor jî behs kiribû ku beşek ji dîwana Xewsî Kurdî ye. Wî ev helbestên xwe yên Kurdî bi zaravayê Kurmançî nivîsine. Devoka wî devoka derdora Gîhadîn-Elajgir û Erdîşê ye. Helbestên wî yên Kurdî li gor helbestên wî yên Tirkî-Erebî û Farisî bêhtir serkeftî û bihuner in. Wî jî wek edîbên edebiyata klasîk hunerên edebî yên heman demê bi kar aniyê:

Ger demek ez te nebînim ey dil-îşweya cîhan
Mîn di qelbê da îfayete ax û waweylayî tû
(...)

Dema ku gulşena husnê bi ezharan bikim Azhar
Dikin bilbil ji şewqa wê fîxan û nalezara

Piraniya helbestên Xewsî yên Kurdî bi vî rengî, di derbarê evîn, cudabûn, meth û senaya Xwedê û pêxemberan de ne, lê di nav van helbestên wî yên Kurdî de helbestek heye ku ji hemû helbestên wî cudatir e. Wî ev helbest li ser dilketina mîrekî Kurd

ê bi navê Mustefa Beg nivîsiye. Îhtimalek mezin Mustefa Beg, mîrek ji mîrên herêma Bazîd-Elajgir, Gîhadîn û wan derdoran bûye. Çawa Xewsî dibêje, Mustefa Beg mîrê wî bûye. Ji vê helbestê em fehm dikin ku li ser Gurciyên “Açixbaş”²¹ seferê Osmaniyan çêbûye û ev mîr jî tevî seferê bûye û li wir dil ketiye û carek din venegeriyaye ser mîrekiya xwe. Xewsî bi rastî jî ji ber dilketina wî pir li ber xwe ketiye, hêstên xwe bi dilekî pir xemgîn aniye ziman. Di vê helbestê de mirov baş dibîne ku ew ji bo mîrê xwe pir xemgîn û biêş e:

Başaçixan bûye sefer
Çû ew emîrê muteber
Ew ma li wî cih bê mefer
Kan Mustefa Beg naxuyê
(...)
Ebdal bûyî mal û hewliya
Derdan dikêşî di rêya
Mîrê te bû ey Xewsiya
Kan Mustefa Beg naxuyê

Xewsî, bi vê helbesta xwe, di edebiyata Kurdî de piştî Ehmedê Xanî cara duyem rexneya siyasî a Kurdan kiriye. Xewsî pirr di bin bandora Ehmedê Xanê de maye, ew bêguman ji ekola Xanî ye. Çawa ku em dizanin Xanî di sala 1707an de çûye ser dilovaniyê. Îhtimalek mezin dema Xanî wafat kiriye Xewsî hatiye dinê an jî di wê demê de Xewsî hê zarok bûye. Çi ihtimal dibe bila bibe, diyar e ku haya Xewsî baş ji Ehmedê Xanî çêbûye û Ehmedê Xanî baş şopandiye. Îhtimalek mezin Xewsî ji medreseya Ehmedê Xanî ku tê de ders daye îstifade kiriye û bûye duajoyekî wî yê serkeftî û belkî jî nêzî mirina Xanî, xwendevanekî Xanî bûye.

Mirov dikare bibêje rexneya Xewsî ya politîk ji ya Ehmedê Xanî vekirîtir û zelaltir e. Rexneya Ehmedê Xanî ji bo tevahiya “Kurmançan” e, lê ya Xewsî lokal e, li “mîrên Kurdan” hatiye kirin. Di vê bendê de rexneya wî bi serê xwe yekem e û cuda ye. Heya Xewsî, tu edîbî bi awayekî hinde vekirî “mîrên Kurd” rexne nekiriye. Ev yek heta di rexneyên Xanî de jî tune. Ango Xewsî, rexne rasterast teslîmî navnîşanê kiriye. Çawa Ehmedê Xanî gotibû:

Bi'fkir ji Ereb heta ve Gurcan
Kurmanç bûye şibhê bircan

Piştî Xanî teqrîben 70 sal şûn de Xewsî li ser dîlketina mîrekî Kurd a li “Gurcan” rexneyeke pir tûj li tevahiya mîrên Kurd kiriye di heman helbestê de:

Çend padîşah ew rakirin
Xapand hinek ew şakirin
Paşê hemû wenda kirin
Kanê Mustefa Beg naxuyê

Ev malik bi tena serê xwe, “helwesta rewşenbîr û edîben Kurd ên ji ekola Xanî ya sedsala 18.” dide nîşan. Tiştên ku wan didît mîrên Kurd nedidîtin, lewra Kurdistan wêran bûbû û gel ji perîşan bûbû, lê ev yek ne di xema mîrên Kurd ên bêvîzyon de nebû. Tenê wan ji bo “efendiyên xwe” şer dikirin, di dema aramiyê de jî gora hevdu dikolan, hev talan dikirin û kîsikên xwe tije dikirin. Tunekirin û rûxandina wan ji destê Padîşahan bû, lewma Xewsî “padişahan” tawanbar dike.

Xuya ye ku Xewsî ji aliyê mîrekî wek Îshaq Paşa û birayê wî Ebdulfetah Paşa ve hatiye parastin, dema ku van mîran ew parastiye, helbet haya wan ji van rexneyên Xewsî jî çêbûye. Yanî şair dikaribû di bin siya mîran de siyaseta wan a beravajî rexne bikira. Ango ev tê wê wateyê, mîrên Kurd jî maf dane van rexneyan. Ji ber van rexneyan edîbekî wek Xewsî şermezar nekirine û nerizandine û lê xwedî derketine. Di vir de em dibînin ku di sedsala 18. de psikolojiya mîrên Kurd û raya giştî bi vî awayî ye.

Encam

Ehmedê Xanî bi fikr û ramanên xwe bêguman ekoleke nû ava kiriye. Mirov dikare ji vê ekolê re bibêje “ekola Kurd(î)parastinê”. Em nikarin têgeha “netewperest” ji bo wî bi kar bînin. Wî Kurd(î)perweriya xwe di nav Nexşîbenditîyê de hewandibû. “Netewperestî” têgeheke modern a sedsala 19. û 20. e. Lê mirov dikare bibêje, “wî îlham daye duajoyên xwe yê di sedsala 18. de ku jiyane”. Îhtimalek mezin di nav edîb û rewşenbîrên Kurdan de di navbera salên 1650-1890 de bi dehan belkî jî bi sedan duajoyên vê ekolê çêbûne, ji ber ku mîhenka vê gotarê “Xewsî” vê yekê pir bi zelalî dide nîşan. Di sedsala 18. de bi saya serê duajoyên ekola Ehmedê Xanî yê wek Xewsî, “ramana Kurd(î)parêziyê” û “rexneya polîtîk” dê xwe bigîhîne sedsala 19. û bi wî şeklî ramana netewî û rexneya siyasî ya Kurdiyîyê xwe digîhîne roja me. ✨

Welhasil

R O J E N B A R N A S

... .. welhasil:

Her gulek
Kulek vekir di dil da
Ne rihan karî bikewîne,
Ne hîro...

“Zeman e,
Hekîmê Loqmanê derdê bêderman.”
Wilo dibêjin.
-Êêê! Li ser bextê wan-
Eme jî bibînin helbet
Ku roja wê bê
Ka
Berra
Wisana???

Her gulek
Kulek vekir di dil da
Û gul li riya xwe çûn, bi reqs û govend.
Lê, kul
Reh berdan kûrahiya
Nav hinavê kaviil da.